

ETA, ZINEA PELIKULAK BAINO GEHIAGO BALITZ?

Zine eskola batean pentsatzen dugunean askotan pelikula datozkigu burura zuzenean. Zein pelikula egiten irakasten diete zine eskola horretan? Zein pelikula egingo dituzte zine eskola horretako ikasleek? Zeintzuk izango dira etorkizuneko pelikula horiek?

 LUR OLAIZOLA LIZARRALDE
 ELIAS QUEREJETA ZINE ESKOLA

Sarrerako galdera hori erantzuten saiatzeko, irudimen ariketa bat proposatzea gustatuko litzaidake:

1. SEKUENTZIA: BARRUAN – ZINE ESKOLAKO GELA BAT – EGUNEZ

Mikel Gurrea zine zuzendaria zine eskolara iritsi berri da. Teknikariak lagunduko dio oraindik hutsik dagoen aretoan ordenagailu eramangarria proiektorerara konektatzen. Pixkanaka ikasleak agertzen joango dira. Baten batek baso bete kafe darama eskuan asteleheneko lehen orduko klaseetan ikusi ohi den bezala. Guztira hamabost ikasle dira, hogeitahogeita bost bat urtekoak. Mahai handi baten inguruan eseriko dira guztiak. Sorkuntza espezializazioko taldea da.

Nola irakasten da pelikula egiten? Elías Querejeta Zine Eskolak bederatzi hilabete daramatza martxan bere lehenengo berrogeita bost ikasleekin eta galdera zerrenda horri beste bat gehitzera behartuta gaude: eta zinea pelikula baino gehiago bada?

Mikel taldearekin biltzen den lehenengo aldia den arren, orain dela aste batzuk bidali zien beraiekin lantzea gustatuko litzaiokeen materiala. Ez libururik, ez artikulurik, ez filmik. Mikelek bere lehenengo film luzearen gidoiaren azken bertsioa bidali zien ikasleei: *Suro* (Artelazkia). Zinegileak hilabete luzeak daramatza *Suro* pelikula idazten eta prestatzen. Dagoeneko aktoreak eta ekipoa itxita ditu eta dena ondo badoa, 2020ko udan filmatuko du. Gidoiaren azken fasea lau eskutara idatzi du eta pozik dago azken bertsioarekin. Ikasle taldearentzat ariketarik politena iruditu zaio gidoia beraiekin partekatzea, ikasle bakoitzak nolabait gidoia bere egin dezan, nahi duen guztia hankaz gora jarritz. Ekainean aktore protagonistetako bat joango da zine eskolara eta Sorkuntza ikasleetako bakoitzak *Suro* gidoian oinarritutako eszena bat filmatu beharko du berarekin, antzezlea zuzenduz eta eszena

bakoitzaren sorkuntzak dakartzan erabaki guztiak hartuz. Mikelek gidoiaz gain, taldearekin partekatu ditu bere beste lan-material batzuk ere: lokalizazioak, aktoreekin egindako saioak, erreferentziak, ideia eta zirriborroak.

Ikasleak jabetu dira daukaten zorteaz: Mikelek sorkuntza prozesu bat zuzenean bizitzera gonbidatu ditu. Filma oraindik existitzen ez denean, filma oraindik bere irudimenean bakarrik eusten denean, behin eta berriro oraindik zalantzek jan zaitzaketen.

2. SEKUENTZIA: BARRUAN – ZINE ESKOLAKO LABORATEGIA – EGUNEZ

Silvia Casagrande eta Clara Sánchez-Dehesa artxibo adituak laborategian daude

material filmikoarekin lan egiteko tresnaz inguraturik: lotailuak, argi mahaiak, bobinatzeko makinak, mobiolak eta abar. Mahai handiaren erdialdean, beraien parean, herdoildutako zenbait lata biribil handi daude. Biek eskularruak jantzita dauzkate. Bost ikasle iritsiko dira. Urduri xamar daude. Pozik. Kutxa batetik eskularruak hartu eta hitz egiten duten bitartean jantziko dituzte. Egun berezia da. Joan den udan Javier Odériz errealtadore nafarrak bere artxibo pertsonalean zituen 1924. urteko bi film muturen bobina batzuk zine eskolara eraman zituen nahi izan ezkeru ikertu zitezen. Oso pelikula bereziak dira. Bata, *The Price of the Party* estatubatuarra, Charles Giblynek zuzendua; Amerikako Estatu Batuetako Kongresuko liburutegiaren arabera, munduan dagoen kopia bakarra da. Bestea, *Die Vier letzten Sekunden des Quidam Uhl* alemaniarra. Zuzendaria

espresionismo alemaniarren aitzindarietako bat izan zen, Robert Reinert. Oso film bereziak dira garai horretan egin ziren ekoizpenen %80a desagertu baita. Nitratozko pelikulak ziren eta nitratoa material sukoienetako bat da –Quentin Tarantinoren *Inglourious Basterds*-en ikus daitekeen bezala–. Beraz, mahai handiaren erdialdean, beraien parean dauden herdoildutako lata horiek bitxikeria bat gordetzen dute. Bitxikeria delikatu eta hauskorra, oso erraz sutan kiskali daitekeena. Gaur lehenengo aldiz irekiko dituzte herdoildutako lata horiek.

Bost ikasleak Artxibo espezializaziokoak dira eta *This film is dangerous* ikerketa proiektuan parte hartzen dute. Zine eskolan egon diren lehenengo hila beteetan bi pelikula hauen inguruko ikerketari ekin diote munduko zenbait artxiborekin hitz eginez eta bi filmei

buruzko ikerketa historikoan murgilduz. Besteak beste, badakite pelikula alemaniarren beste bobina batzuk Municheko Filmategian daudela eta zine zuzendariak efektu bereziak egiteko makina bat asmatu eta eraiki zuela. Pauso horiez gain, Artxibo espezializazioan materiala aztertzen, konpontzen eta zaharberritzen ikasi dute. Gaur, azkenik, prest daude herdoildutako lata horiek ireki eta agian zinearen historia betirako aldatzeko. Eskularruz babes-tutako beren eskuetan dago.

3. SEKUENTZIA:

BARRUAN – BILTEGIA – EGUNEZ

Apalez betetako biltegi batean Pablo La Parra ikerlaria eta zine eskolako zortzi ikasle daude. Ikasleetako hiruk ar-

gazki albumak aztertzen dituzte mahai batean eserita. Eskularruak jarri berri dituzte. Beste hiruk, bakoitzak *Festival* aldizkariaren ale bat daukala, kontuz pasatzen dituzte orriak. Beste biak zutik daude arbela txuri baten parean. Batek bertan idazten ditu besteak esaten dizkion datuak. "Alice Guy Taldea!" esango du aldizkaria irakurtzen ari den ikasleetako batek eta gainontzekoak berarengana hurbilduko dira.

Finantzazio-ereduak ere zinema dira: Oliver Laxek 2010ean 30.000 euroko diru-laguntza zuzena jaso zuen lehenbiziko film luzea egiteko. Aurten, epaimahaiaren saria jaso du Cannes-en

Zinemaldia 70. istorio posible guztiak ikerketa proiektua garatzen ari den taldea da. Ia guztiak Komisariotza espezializaziokoak. Zinemaldiak zenbait urtetan Martuteneko biltegi batean gorde duen materiala ikertzen ari dira Zinemaldiaren 70. urteurrenean jendearentzako eskuragarri egon dadin. Proiektuaren lehenengo fase hau Transizioaren lehenengo urteen inguruan egitea erabaki dute, bai momentu historikoaren garrantziarengatik, baita al daketa momentu bat izan zelako ere Zinemaldiaren izaeran.

Azken aurkikuntza liluragarria 1978 urtean antolatu zen *Emakumeek egindako zinea* izeneko ziklo bat da. Mirentxu Loyarte, Chantal Akerman, Agnès

Varda edo Věra Chytilová zinegileen pelikulak proiektatu ziren Donostian. Gainera, mahai inguru bat antolatu zen non, besteak beste, emakumeek egindako zineak forma edo lengoaia zinematografiko ezberdin bat behar zuen sutsuki eztabaidatu zen.

"Alice Guy Taldea!". *Festival* aldizkarian Alice Guy Taldeak sinatutako idatzi bat aurkituko du ikasleetako batek: "Zinema egiteko andre talde bat eratzeke asmoa, andreek espresio eta komunikabide bakoitzaz jabetzeko konbentzimendutik dator. Gure taldeak zinemagile-autokontzientzia nahi du izan; geure baitatik kanporatu nahi genuke; irudimena, fantasia, gauzak gure erara nabaritu eta ikusi, eta kamera bidez komunikatu. (...) Gure helburu nagusia pelikula bat errealizatzea da, zerbait berria nabaritu ahal izateko, bai lan egiteko eran, bai mintzaeran".

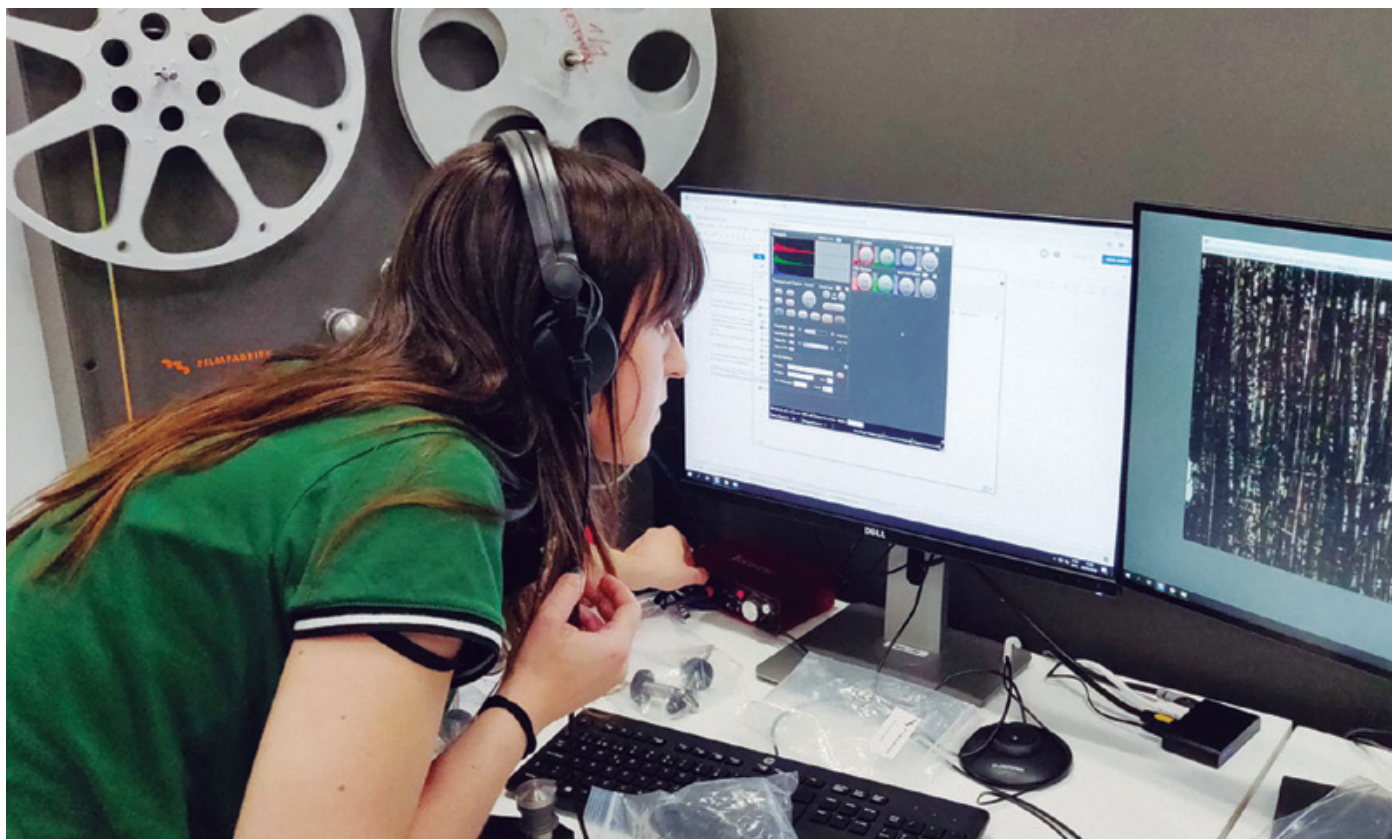
Baina, nor ziren Alice Guy taldeko kideak? Proiektua garatzen ari diren ikasleak kalera atera beharko dira elkarriketak egitera eta garai horretan zikloa antolatu zuten Donostiako emakume asanbladako kideekin biltzera, hitz egitera, egin zuten guztian sakontzera.

Horrela, biltegi batean gordeta zegoen aldizkari batean aurkitutako hitzei jarraituz iritsi daitezke gaur egun aldarrikatuak izatea merezi duten iraganeko ahotsetara.

4. SEKUENTZIA: **BARRUAN – CANNES-EKO ANTZOKIA – GAUEZ**

Jendez gainezka dago Canneseko antzokia. Pantaila izugarriak argi laranja zabalitzen du aurtengo Agnès Vardaren omenegindako kartelak bezala. *Un certain regard* (Halako begirada bat) sailaren sariak banatuko dituzte. Epaimahaiko bost kideak eszenatokian daude. Lehenengo saria: interpretazio onenari. Chiara Mastroianni *Chambre 212*-rengatik (Christophe Honoré). Txalo bero bat. Bigarrena. Zuzendari onena. Txalo bero bat. Hirugarrena. Epaimahaiaren aipamen berezia. Txalo bero bat. Laugarrena. Epaimahaiaren saria: Oliver Laxe *O que arde*-rengatik. Txalo bero bat. Galizieraz Canneseko historian parte hartu duen lehenengo pelikula. Txalo bero-bero bat.

Kontraesana dirudi pelikula batekin bukatzeak “eta, zinea pelikulak baino gehiago balitz?” galderari erantzuteko saiakera hau. Oliver Laxeren *O que arde* pelikularekin hain zuzen ere. Kontua da, *O que arde*-ren atzean Galiziako zenbait historia daudela. Kontua da, pelikula baten atzean lurralde oso baten kultura zinematografikoa dagoela. Galiziaren kasuan, NUMAX bezalako kooperatiba garaikide bat posible egin duen zine klubaren historiaren aldarrikapena, adibidez. Baita 2005. urtean Axencia Audiovisual Galegak martxan jarri zituen sortzaile berrientzako laguntza zuzenak ere. Oliver Laxek, besteak beste, 2010ean 30.000 euroko diru-laguntza zuzena jaso zuen neurri hauetara esker bere lehenengo luzemetraia eginez (*Todos vós sodes capitáns*) eta bederatzi urte geroago, zinearen historia aldatuz, lehenengo aldiz entzun eta ikusarazi du galiziera Canne-sen. Beraz, zinea pelikulak baino askoz ere gehiago bada. Zinea ikerketa, idazketa, irakurketa, neurriak, eztabaidak, elkarrizketak, oroimenak eta aldarrikapenak ere badira. Eta zinea, noski, pelikulak ere badira. ●

